

Отже, короткий аналіз базових політичних інститутів демократії дає можливість зробити висновок. Без справжнього а не декларативного функціонування цих інститутів не може бути мови про існування того політичного режиму який прийнято називати демократією. Спроби демократизації за формулою, «це нам вигідно а це ні» спотворюють саму суть демократії і викликають у громадян зневагу і скептицизм до так званих демократичних перетворень. Основні політичні інститути демократії є тим фундаментом без якого не можливо побудувати демократичне суспільство і їх становлення в нашій країні ще далеко до завершення.

Література:

1. Даль Р. О демократии / Р. Даль. – М: Аспект-Пресс, 2000. – 208 с.
2. Уоллерстайн М. Избирательные системы, партии и политическая стабильность/ М. Уоллерстайн // Полис. – 1992. – № 5. – С. 6.

Козьма В. В. Демократизация украинского общества и проблемы становления демократических институтов

В предлагаемой статье характеризуются основные политические институты демократии. Подчеркнуто важность эффективного функционирования таких институтов в процессе демократизации общества.

Ключевые слова: *политические институты, демократия, демократизация, государство, общество.*

Kozma V. Democratization of Ukrainian society and the problems of establishing democratic institutions

This article highlights the main political institutions of democracy. Stressed the importance of the effective functioning of such institutions in the process of democratization. Particular attention is paid to the quality of the institutions of democracy. A detailed analysis of the basic democratic institutions such as the election of officers; open and free vote, freedom of speech, access to alternative sources of information, the autonomy of associations, general civil law.

Keywords: *political institutions, democracy, democratization, state, society.*

УДК 329: 004.738.5

Кокарча Юлія Анатоліївна,
аспірантка кафедри політичних наук НПУ імені М. П. Драгоманова

ІНТЕРНЕТ-СПІЛЬНОТИ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

В статті розглядається проблема поширення впливу Інтернет - спільнот в суспільно-політичній сфері, наводяться визначення поняття та їх загальна характеристика. Виокремлюються фактори, що породжують утворення Інтернет-спільнот.

Ключові слова: *Інтернет-спільнота, соціальна мережа, Інтернет-комунікація, інформаційне суспільство.*

В сучасному світі історичний розвиток людини перейшов на нову, довершену фазу, пов'язану з появою принципово нових засобів і способів передачі інформації та подальшим розвитком інформаційних технологій.

На думку М. Кастельса «соціокультурні перетворення, інформаційно-технологічна революція, реструктуризація капіталізму і поширення інформатизації в глобальному масштабі є невід'ємним елементом процесів зміни сучасного суспільства [1, с. 42]. З'явилась

його нова форма – мережеве суспільство, в основу якого покладено мережевий принцип організації, який об'єднує і нову економіку, і ділове спілкування, і глобальний обмін інформацією (як вербальною, так і аудіовізуальною) [2, с. 53].

Нині, інформаційне суспільство – це суспільство, в якому інформація, знання й інформаційно-комунікаційні технології перетворюються на значиму продуктивну силу та джерело епохальних зрушень в усіх сферах суспільного життя. Зокрема в політичній, що виявляється у метаморфозах самої політичної влади, в трансформації політичних режимів («е-демократія»), владних інститутів («е-уряд» та «е-самоврядування»), партійних («е-партія») і виборчих систем («е-вибори» та «е-референдум»), у прискоренні переходу від представницької демократії до демократії участі, у зміцненні правової держави та громадянського суспільства, в посиленні інших демократичних перетворень на користь людини, суспільства і людства в цілому [3, с. 27].

Інтернет, який є послідовним розвитком інформаційних технологій та складовою всього інформаційного суспільства, став одним із домінуючих засобів комунікації, що приводить до виникнення нових форм комунікаційної взаємодії.

Науково інформаційні технології проникли в усі сфери життя людини, в тому числі і в політичну сферу, та існують уже не як складовий елемент у світі техніки, а як повноцінна складова суспільного життя. Вони змінили звичне уявлення про навколишній світ, простір та час.

Склад аудиторії та технічні можливості перетворюють Інтернет в унікальний простір абсолютно новим рівнем свободи, швидкості та плюралізму комунікації. Такий спосіб комунікації та обміну інформації створює новий тип соціальних зв'язків. Цей тип соціальних зв'язків представляє собою об'єднання людей, які необмежені територіально.

Інформаційні потоки формують нові типи суспільних об'єднань – Інтернет-спільноти.

У рамках міждисциплінарного підходу до вивчення Інтернет-спільнот актуальним є використання таких методів: історичного (розгляд еволюції підходів до розуміння соціальних і культурних особливостей Інтернет-спільнот); аксіоматичного (розгляд Інтернет-спільнот та їхніх особистостей); моделювання (побудова наукової картини відносин, пов'язаних із використанням Інтернет-ресурсів); аналізу та синтезу (формування висновків).

Поняття Інтернет-спільнот має розмаїття своїх тверджень та трактувань. Зокрема, Інтернет-спільноти розглядають у двох несуперечливих значеннях: у широкому – як сукупність всіх користувачів Інтернету, що створюються з певною метою і включають певні ресурси глобальної мережі; та у вузькому розумінні – як такі соціальні спільноти, кожен учасник якої ідентифікує себе з цією групою і разом з тим має всі атрибути звичайної спільноти, проте ця група об'єднується технологіями Інтернету і взаємодіє через Інтернет у рамках різних інтересів спільноти, що реалізуються у контексті ресурсів глобальної мережі [4, с. 6-7].

Інтернет-спільнота – група людей зі схожими інтересами, які спілкуються один з одним в більшості випадків через Інтернет. Інтернет надає найширші технічні можливості для спілкування. Крім того, в Інтернеті порівняно легко знайти людей зі схожими інтересами та поглядами на світ. До того ж, спілкування в мережі почати психологічно простіше, ніж при особистій зустрічі. В процесі спілкування в мережі Інтернет через різні комунікативні програми, зовсім на інакшому рівні вже відбувається міжособистісний контакт між учасниками комунікації. Ні зовнішній вигляд людини ні соціальний статус при такому спілкуванні не мають уже ніякого значення.

Саме поняття Інтернет-спільнота, походить від загального розуміння спільності людей, які спілкуються між собою задля вирішення якихось питань та проблем, що торкаються кожного з них, або щоб просто поділитися враженнями чи висловити свої певні позиції щодо будь якого питання. Враховуючи те, що Інформаційне суспільство набуло значного розвитку, з'явилася глобальна мережа – Інтернет, такі спільноти об'єднуються у віртуальному просторі і вирішують такі ж питання, але в інший спосіб.

Принаймні, дещо схожої думки притримується К. Мей, який вважає, що «наряд чи можна говорити, що нові ІКТ призводять до виникнення спільнот нового типу». Справа в тому, пояснює він, що «хоча ІКТ і сприяють комунікації, вони зазвичай обслуговують товариства, що були утворені під час «фізичних» зустрічей (конференцій, урочистих подій, свят)». Такі спільноти, як правило, «будуються на основі соціальної солідарності, колективної відповідальності та спільних цінностей» [3, с. 171].

Розвиток Інтернет, та всі можливі способи спілкування в мережі дозволили об'єднати людей за найрізноманітнішими вподобаннями: переконаннями, інтересами, загальними проблемами. Одним із основних чинників для формування таких об'єднань, в тому числі є і політичні переконання. Інтернет змінив політичний вектор діяльності окремих людей та громадсько-політичних організацій. Завдяки комунікації в режимі реального часу та відносно низькій вартості користування Інтернет, можна створювати віртуальні, такі що поширюються в усьому світі коаліції, так звані «недиференційовані спільноти». Вони можуть об'єднувати людей за спільними поглядами а також тих хто ставить перед собою схожі цілі. Учасники подібних Інтернет-спільнот допомагають один одному, обмінюються інформацією, розробляючи та реалізуючи при цьому стратегію певних дій.

Український дослідник С. Шкробець на прикладі Інтернет-форуму «Української правди» назвав низку можливих мотивацій участі індивіда в мережевому співтоваристві: потреба в спілкуванні та прагнення уникнути самотності, бажання дізнаватись новини з коментарями від однодумців, можливість анонімно висловити те, що складно висловити в реальному спілкуванні [5, с. 228].

С. Кремльова вважає, що успішне функціонування мережевого співтовариства потребує від людини чимало часу, сил та уваги. Мережеві співтовариства повинні бути беззастережно сфокусовані на потребах своїх членів, а не спонсорів і рекламодавців. Контроль над членами співтовариства не повинен бути надмірним. Водночас слід формувати загальний дух, переконання, що «немає нікого розумніших за нас» [6].

Існує велике розмаїття факторів за допомогою яких люди об'єднуються в Інтернет-спільноти. Одним із таких об'єднуючих факторів є «онлайн-ігри». Вони об'єднують із всього Інтернет-простору одну із найбільших груп людей з різних куточків світу. В учасника таких ігор в режимі безпосереднього спілкування з представниками різних країн та народів, відбувається переосмислення усталених стереотипів сприйняття представників інших країн, їх політичного статусу.

Іншим не менш важливим фактором утворення Інтернет-спільнот та об'єднання людей з усього світу є комунікація за допомогою соціальних мереж.

У наш час соціальні Інтернет-мережі відіграють значну роль у житті суспільства. Галіч Т. О. тематично класифікує соціальні мережі на такі [7, с.149-150]:

- загальнотематичні, мережі дозвілля (MySpace, youtube, @днівники, Мой мир@Mail.Ru, Отдыхали.ру, Telefonter.ru, BlogOnline.ru тощо) – спілкування без спеціалізації соціальної мережі (можливості створювати власні спільноти за інтересами, веб-сайти з форумами, вести блоги, чати, розміщати музику, фото- та відеоматеріали, мережеві ігри, аукціони, біржі філателістів, любителів живопису або тварин тощо);

- навчальні, соціалізуючі (wikipedia.org, LiveLib, X-libris.net, dumalka.ru, Моя библиотека, RusEdu тощо) – соціальні мережі, які допомагають у навчанні, ширше – в соціалізації особистості (можливість ознайомитись з науковими працями інших авторів: рефератами, курсовими роботами, авторефератами; можливість користування електронними бібліотеками; можливість участі у Інтернет-конференціях; можливість користуватися соціальним досвідом тощо);

- «однокласники» (Classmates, Facebook, Odnoklassniki, vkontakte, Connect, МирТесен! тощо) – зв'язок з однокласниками, з тими, з ким навчався, працював, служив в армії (можливість відновити спілкування зі старими знайомими, друзями, товаришами не тільки за

допомогою мережі, а й у повсякденному житті; завести нових друзів; розширити комунікативні зв'язки тощо);

- ділові (LinkedIn, Atlaskit, MoiKrug.ru, Profeo)– бізнес-проекти, пошук роботи, пошук партнерів, власне робота (можливість створення портфоліо, пошуку партнерів і клієнтів, розширення кола професійного спілкування, можливість ділитися власним досвідом на просторі особистого професійного блогу, ділових контактів, пошук втрачених зв'язків, рекрутинг, продаж товарів тощо);

- політичні (Politiko, Politiki.tv, Соратники.ру), що об'єднують політиків, експертів, журналістів, лідерів партій та виборців в межах одного співтовариства (створення умов для політичної і суспільної діяльності онлайн: спілкування в групах, ведення блогу, дискусії, можливість оцінити діяльність партій і політиків тощо);

- мережі, об'єднані навколо проблематики дому та родини Ancestry.com, Geni.com, Юмама, Дневник для молодой мамы, DrugMe.ru та ін.), що сконцентровані тематично на проблемах сімейних зв'язків, домашньої тематики (можливість об'єднання людей на основі родинних зв'язків, пошук рідні, побудова власного генеалогічного дерева, встановлення зв'язків з друзями родини; соціальна мережа для мам - можливість спілкування і обміну досвідом виховання малюків, обговорення спільних проблем, пошук порад лікаря з тих чи інших питань тощо);

- релігійні мережі (MyChurch, Faithbook, Гефсимания та ін.) – тематичні соціальні мережі релігійного спрямування (можливість створення власної Церкви, пошук однодумців в цій сфері, поширення своїх поглядів через ведення блогів, планування і проведення спільних заходів тощо).

Соціальна мережа – це віртуальне об'єднання людей, де обмінюються певною інформацією, що в широкому сенсі є характеристикою самого поняття «Інтернет». Причини її існування очевидні: сьогодні люди проводять величезну кількість часу за комп'ютером і звикли обмінюватися інформацією одне з одним насамперед в електронному вигляді, адже це, як мінімум, економить час [8].

За допомогою таких великих соціальних мереж люди консолідується навколо певних інтересів та вподобань. Також відбувається безпосереднє спілкування в реальному часі, що дозволяє об'єднувати людей та миттєво реагувати в тій чи іншій ситуації.

Дуже вигідним є використання соціальних мереж політичними акторами. Зокрема, для пропаганди та поширення «потрібної» інформації в суспільстві. Але як і в медалі існує дві сторони, так і тут існує інша, менш приваблива сторона. Інтернет змінює політичну структуру суспільства. Надаючи широкій публіці практично будь-яку інформацію, не лише «потрібну», про політичних діячів, в свою чергу це помітно підриває авторитет політиків. Процес політичної самоідентифікації індивіда набуває помітно важливого значення.

Існують також форуми, які групують людей за вузькопрофільними інтересами (автолюбителів, техніків, любителів домашніх тварин, програмістів) для спілкування та передачі інформації в межах перелічених сегментів. На таких форумах як правило обговорення можуть торкатися і політики.

В наукових колах інтенсивно працюють над пошуком механізмів взаємодії традиційної політичної структури суспільства та нового інформаційного простору. При спробі виявлення стратегії взаємодії Інтернету і політики виникають проблеми, що мають юридичні, фінансові, економічні, психологічні та інші аспекти, які потребують свого аналізу та рішення.

Інтернет-спільноти приваблюють все більшу увагу активних учасників політичних процесів, і в свою чергу, самі стають фактором політичного впливу.

Співтовариства характеризуються як групи людей, об'єднаних спільними інтересами, серед яких обмін інформацією був істотно більш активним і протяжним у часі, аніж поза ними.

Такі співтовариства, на думку І. А. Калинина, мають особливості, обумовлені їхнім технічним характером:

- Як правило, користувача в такому співтоваристві ідентифікує формальне ім'я, часто скорочене (нік, від англ. nickname - зменшувальне ім'я, прізвисько, кличка). Один реальний користувач може мати декілька віртуальних персонажів.

- Основним способом комунікації є обмін текстовими повідомленнями. Оскільки емоції звичайним текстом передати складно, і не завжди такий текст сприймається однаково, згодом з'явилися знаки, що позначають емоційне фарбування тексту, - смайли. В сучасних сервісах і соціальних мережах важливу роль відіграють засоби візуалізації, зокрема, фотографії.

- Характерна риса людей, що часто спілкуються, - нагромадження соціальної історії, що активно використовується, відносин (жартів, загальних ситуацій, способів вирішення конфліктів та ін.). Така історія служить частково засобом ідентифікації «свій-чужий». У мережевих співтовариствах однією з форм прояву такої історії стало формування своєрідного стилю спілкування, діалогових скорочень, певного жаргону.

- Стиль спілкування в таких середовищах більш вільний, аніж у звичайному житті, не в останню чергу через те, що спілкування ведеться найчастіше від імені віртуального персонажа, що не має явно вираженої історії, віку й соціального статусу.

Політичні наслідки нових технологій неоднозначні. З однієї сторони якісно нові інтерактивні можливості руйнують географічні та структурні обмеження прямої політичної участі, колективних дій, нівелюють дистанцію між людьми та особами, що приймають рішення, розширюють кордони культури громадян. Ця спільність нового типу формує нову систему соціальних взаємовідносин, яка стає новою політичною реальністю. В цю реальність з кожним місяцем та роком вливається все більша кількість індивідів, і вона надзвичайно швидко поширюється, що в свою чергу набуває актуальності та необхідності її усесторонніх політичних досліджень.

Література:

1. Кастельс М. Информационная эпоха / М. Кастельс // Экономика, общество и культура; [пер. с англ. Б.Э. Верпаховский, А.Н. Субочев, Д.А. Тищенко]. – М.: Государственный ун-т, Высшая школа экономики, 2000. – с.608.

2. Семенов И. Воля к идентичности: сопротивление и информационные технологии [Электронный ресурс] / И. Семенов // Интернет и российское общество; [под ред. И. Семенова]. Моск. Центр Карнеги. – М.: Гендальф, 2002. – 279 с. – Режим доступа: <http://pubs.carnegie.ru/books/2002/08is>.

3. Картунов О. В. Інформаційне суспільство: аналіз політичних аспектів зарубіжних концепцій: Монографія / О. В. Картунов, О. О. Маруховський. – К.: Університет економіки та права «Крок», 2012. – 344 с.

4. Пожуєв В. І. Проблеми України на шляху до інформатизації суспільства і освіти: аналіз феномена інтернет-спільнот / В. І. Пожуєв // Гукманітарний вісник ЗДІА. – 2010. – № 40. – С. 4-13.

5. Шкребець С. М. Інтернет-форум «Української правди» як віртуальна мережева спільнота / С. М. Шкребець // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Вип. 23. – С. 225–229.

6. Афанасьєв Д. Роль Інтернет-мережевих спільнот у становленні інформаційного суспільства в Україні [Електронний ресурс] / Д. Афанасьєв // Віче. – 2010. – № 2. — Режим доступа: <http://www.viche.info/journal/1827/>

7. Галіч Т. О. Соціальні Інтернет –мережі та віртуалізація суспільного життя / Т. О. Галіч// «Соціологія майбутнього: науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства». – 2010. – № 1. – С.145–152.

8. Дубенко Л. Соціальні мережі: реальні загрози віртуального світу / Л. Дубенко [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ogo.ua/articles/view/2011-02-23/26490.html>

9. История развития социальных сервисов Интернета [Електронний ресурс]: материалы Интернет-конф. [«Социология и Интернет: перспективы направления исследования»], (15 ноября 2004 г. - 18 февраля 2005г.) / И. А. Калинин. Режим доступу: <http://www.ecsocman.edu.ru/>

Кокарча Ю. А. Интернет-сообщества в системе общественно-политических отношений

В статье рассматривается проблема распространения влияния Интернет-сообществ в общественно-политической сфере, приводятся определения понятия и их общая характеристика. Выделяются факторы, порождающие образования Интернет-сообществ.

Ключевые слова: Интернет-сообщество, социальная сеть, интернет-коммуникация. Информационное общество.

Kokarcha J. Online communities in the system of the socio-political relations

This paper addresses the problem of the spread of influence Internet-communities in the socio-political sphere, provides definitions of terms and their general characteristics. Distinguishes factors that give rise to the formation online-communities.

Keywords: online-community, social networking, online-communication, information society.

УДК 321.7:316752:001.3

*Кудіна Ольга Анатоліївна,
аспірантка кафедри політичних наук НПУ імені М.П. Драгоманова*

**ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА
ЯК ЧИННИК ДЕМОКРАТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА**

У статті досліджено зміст концепту публічної політики, виокремлено основні її складові та функції, визначено роль публічної політики у процесі демократизації суспільства, а також окреслено основні проблеми на шляху впровадження публічної політики в Україні.

Ключові слова: публічна політика, суспільний інтерес, політична комунікація, громадська думка, легітимність.

Сучасна демократія – це складна мережа інститутів з різноманітними каналами представництва й центрами владного прийняття рішень. Її головні складові – публічність влади, її взаємодія із громадськістю на паритетних засадах, відкритий доступ до інформації та процесу прийняття політичних рішень. Реалізація публічної політики як особливої форми суспільної комунікації та системи управління сприяє становленню та розвитку демократичних інститутів.

Тема публічної політики є мало розробленою у науковій літературі пострадянських країн. Серед російських дослідників концепту публічної політики слід відмітити роботи Ю. Красіна та Н. Беляєвої. Досить ґрунтовно зміст поняття публічної політики розкрито у роботах С. Телешуна та М.Карпи. Натомість, зарубіжний науковий дискурс свідчить про значну наукову увагу до проблеми публічної політики як невід’ємної складової системи державного управління, зокрема ґрунтовне дослідження представлене у роботі англійського вченого В. Парсонса.